

חידושי

דינא דגרמי

הרמב"ם

ממון לגדור ולא גדר ונתיאש חייב שכרו הוא מזיקו ביאוש וגפניו
 הס באוסרין וכוא גורם באיסור. אבל מי שאינו רוצה להעיד פטור
 שאין עליו חייב ממון אלא מדרך גמילות חסדים ואם אינו רוצה לטרוח
 ולהלילו לזה אינו חייב למכר זה דומה למי שרוצה כיסו של חברו אצל
 ואינו מלילו או מי שאינו רוצה ליתן פרוטה משלו לעני שאין בית דין
 מחייבין אותו בכך אף כהן אין בית דין מחייבין לשלם מציתו שלא
 חייבתו בתורה בכך אלא כשאר המלות היא זו ואינה צדיק ממון
 אצל מאן דלייר פומהון דסכדי דלא יסכדון כגון שראה עדים מגלגלין
 ובחץ להעיד עדות לפלוני וכרזקניה ומאי דסיימי בזהו ירושלמי
 שכתבתי למעלה דפטור משום דלא דיני דינא דגרמי אצל אכן
 דדיינין שכוף דומה לשורף שטרותיו של חברו כדאמרין התם
 צירוש' במקרט שטרות חוק מדעתו שכוף דומה לאונס דלייר
 פומהון דסכדי דלא יסכדון ומאן דלייר פומהון דסכדי דומה
 למקרט שטרות הילכך חייב וי"ל שכוף פטור דמי יומר דמסכדי
 דילמא הדרי בכו ולא צרי בחיזקא וא"ת אי הכי מסור נמי דילמא
 לא שקלי ליה איכא למימר התם כי שקול מוכח מהמה גרמתו שקל
 ובמאן דקלייב דמי אצל הכא דילמא הדרי בכו ועוד שהם גמילות
 חסדים הוא דקא עבדי גביה ומי שראה חברו רוצה ליתן מתנה
 לפלוני או הולך להליל ממנו וכוא מעבדו אין מן הדין להייב
 שאין זה גורם החזק אלא מונע והחיזק בא מומילא וכן עיקר.
 ומי שנים שהעידו עדות שקר והפסידו חברו על ידם ואי אפשר
 להוציא מידו כגון נכרי וא"ל או הודו הם וכוא לא הודה חייבין
 נשלים שכרי גרמו לאצד ממנו של זה והא דגרסינן במסכת
 מכות א"ר יכודא א"ר עד זומם משלם לפי חלקו וכוון זה
 ואוקמה רבא בצומי עדות שקר בעדו ואקשינן עליה כל כמיניה
 כיון שהגיד שז' אינו חוזר ומגיד לאו מכלל דלא משלם אף ע"פ
 שאינו חוזר ומגיד לצטל עדותו ואפשר לו ביתחייב נשלים אלא הכי
 קא קשיא ליה כיון שעדותו קיימת למכר אתה קורא אותו עד זומם.
 הנותן סם המות לפני חברו חברו פטור מפני שהיה לו שלא
 תאכל ולא איכר קא גריס החיזק' אלא מהמה דעת אחרת נעשה
 ואפשר היה שלא אכלה וכוא בציאש עליה כחזק שאלתה ולא
 מלינו ממין נזק' שוכה חייב. במצעת את חברו פטור מדני
 אדם משום דאיכר חזק' נפשי' וכן הכה כנגד עינו ואינו
 רואה פטור דאיכר גרם הנפשי' ועוד שיש אומר לנזקין ובהכי
 לא הוי ליה לאסתמווי בדאיתא צקמא (ז"א ח') הטיבה מלאכה
 צמי חטאת וצפרת חטאת החזק שאינו ניכר הוא וחומר נז' הרי
 שלך לפינך ואפי' צמוד פטור דלא גמרי' ממטמא ומדמט דקבא
 הוא וכבר כתבתי את זה. והשולח את הצערה ציד חיה שוטה
 יקטן לציתיהו קא גרי' ולא מקרי איכר גרם כגון דאיכר גרמי
 יאייכר הדרי יני יאייכר נבי' כהנא גי'א יפגור' או נזרי' החיזק
 צמדיהו שבה נכס אפי' הוא יאייכר צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי'
 צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי'
 צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי'
 צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי'

ובצאים את מימיו מריחו לריך לפניו וי"ל דלדין דדיוני
 דגרמי חייב והדין הוא סכר' דרצונו הגדול ז"ל שלא
 בהלכות. וי"ל כי דיינין דינא דגרמי ה"מ צנזקי עו
 צנזקי בהמתו לא שנה חייבתו תורה אלא צנזקין ממש מי
 צגרמת שורו לא כך נראה לו ומה שהשמיטה רצונו ה
 משום דהכוא ליפנה לרצ' היתמר אבל לשמואל דאמר :
 צור הוא צין מגופו צין מריחו אינו חייב משום דכור :
 וכלי' ולא מלינו צור שהייב צו את הכלים ולא משכו
 דמחייב אלא שהצאים צבעת נפילה לא איפשר וליפנה קמא
 למכתב אלא משום דכבר פסקא כדשמואל לא חש נכ דמי
 שכיחא הוא וכן נראה מדברי רצונו חננאל ז"ל דאית לכה
 תדע דהא רבא דצתרא הוא אמר' ואיכר הא אית ליה די
 דהא רבא גופיה דדאין דינא דמסור צקמא (ז"א) ובבבלי
 עתיקי ודוקאני רבא דגרמי' צאל"ף ולא רבא צכ"א. וז'
 צפי רצונו חננאל ז"ל ואי קשיא לך הכי הוצק שאינו :
 ואפי' בלא גרמא נמי פטור אלא הוא ודכא אישתני טעם
 דמיא ופשוט הוא כדאמרין צעדין יין והחמין ולפוס ה
 שורו שהדליק את האש ושקף שטרותיו של חברו או אפי'
 או מתקן פטור דגרמת שורו הוא ומסתברא דחייב ושאנ'
 דריחא דממילא איתא מכך דכבא מעשה שורו הוא
 שהפסד הוא גרמא. שיש בו את הנחש פטור משום דאיכר
 גוף החיזק אלא מעלמו הוא ולא דמי למסור דהתם :
 המסיקים שאין ממנו והוא הרא' להם הוא גרם כל הנזק שה
 שמי' היה וצגרמתו הולילו מרש' הצעלים דכיון דאוקמינ'
 צרשותיהו קאי כדאמרין עליה כיון דאוקמינ' טעוניה מיק'
 שכרי ולא מרשות הצעלים כמו שנפל כיסו של חברו
 צרשות הרצים הילכך חייב נשלים אצל הכא הא קאי ג'
 קאי נפש. משנ' למי' הדצר דומה לממון המיטע לפי'
 ובא אחר ואמר לבי' עני אותו ונטיבוי שוה' פני' אף ג'
 רלוס נטלו אלא מחמת עליה זו שהשיאש זה נטעו כך
 ואף ע"פ דמראה דינא נבולתני ונמלא רש' חייב יאייכר
 שהשיאשו נקצנו כיון דאי' שפירא היא אית ליה נזקצני
 חייבי חייבי' האי שפירא נקצני ידמי' דין את הדין שא"פ.
 כיון שאמר נ' חייב אתה ליתן חייב דממילא כקני חייב
 כיון שהייצי' צקק. וי"ש י"ש מי' שכתב דהסכס' הוי'
 דפטור משום דמי' י"ש דמי' ניה' נכחי' גפר' דמי' א'
 פסיק ריביה היא ידא צורכא דאפני' דמי' נזק' י'
 חייב נזק' נמי ידא דאמר' צמדי' ח' שפירא צמדי' ידמי'
 מי' צמדי' שרי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי'
 צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי'
 צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי' צמדי'